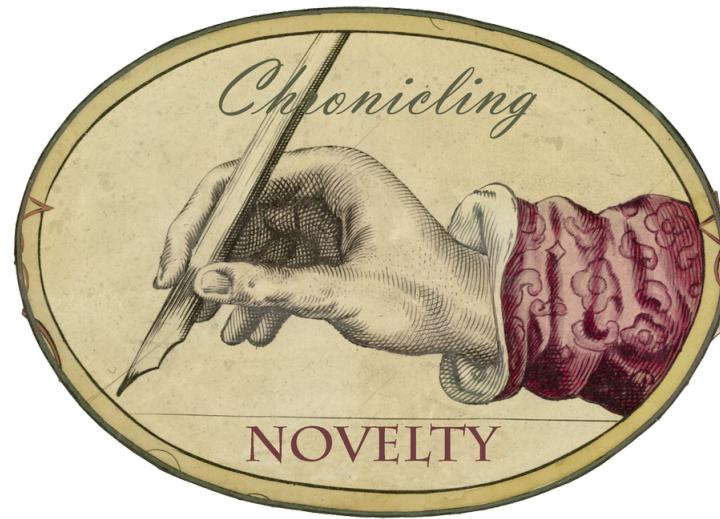

Invoerinstructie
Nieuws 2.0! Lokale kronieken, 1500-1850

Chronicling Novelty & VeleHanden

Laatst aangepast op 1 maart 2021. Aanpassingen zijn **rood en vetgedrukt** weergegeven.

Inhoudsopgave

1 Wat gaat u doen?	3
1.1 Doel van het project	3
1.2 Hoe annoteer ik?	3
1.3 Voorkeuren instellen	4
1.4 Aan de slag	4
2 De tags	5
2.1 Paginanummer	5
2.2 Datum	6
2.3 Locatie	7
2.4 Persoonsnaam	8
2.5 Margetekst	8
2.6 Lijsten en tabellen	9
2.7 Gekopieerde tekst	9
2.8 Afbeelding	10
2.9 Gedrukte tekst	11
3 Belangrijke aandachtspunten	12
3.1 Wijzigingen ongedaan maken	12
3.2 Waar is de scan van de pagina?	12
3.3 Fouten in de transcriptie	12
3.4 Overige opmerkingen	12

1 Wat gaat u doen?

Dit project is een vervolg op het VeleHanden-project [Nieuws! Lokale kronieken, 1500-1850](#). U kunt echter ook gewoon als vrijwilliger aan dit project werken als u niet aan het vorige project hebt meegewerkten. Beide projecten horen bij het onderzoek ‘Chronicling Novelty. New knowledge in the Netherlands, 1500-1850’ dat door ons wordt uitgevoerd aan de Universiteit Leiden en de Vrije Universiteit Amsterdam. Op onze [website](#) vindt u meer informatie over het onderzoeksproject.

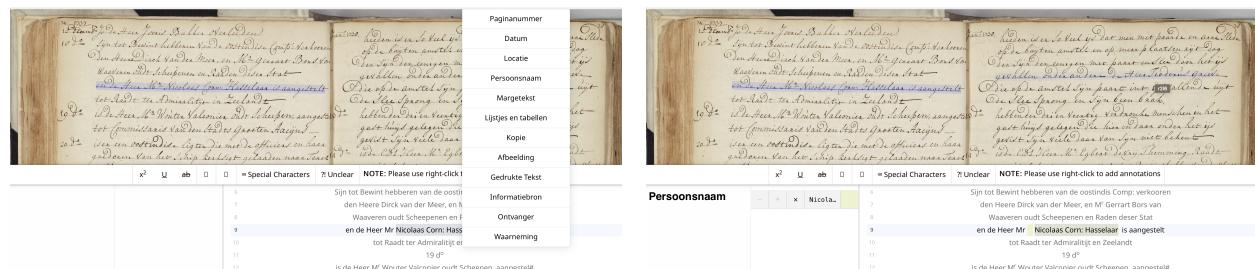
1.1 Doel van het project

In dit project gaan we een groot aantal Nederlandstalige kronieken uit de periode ca. 1500-1850 *annoteren*. In een eerder project zijn deze kronieken al getranscribeerd. In het huidige project moet informatie die belangrijk is voor ons onderzoek gelabeld worden, zodat we die uiteindelijk systematisch kunnen doorzoeken. Uw hulp is nodig voor het annoteren (ook wel *taggen* genoemd) van die informatie.

Het is goed om te weten dat we in dit project iets anders te werk gaan dan u misschien gewend bent van andere projecten op VeleHanden. Omdat het taggen van informatie een minder foutgevoelige taak is dan het maken van een transcriptie, heeft het controleren van de scans minder prioriteit. De controleurs op dit project zullen pas later aan de slag gaan (verwachting: begin 2021), en hebben naast het controleren van uw werk een andere, belangrijke, taak: zij zullen nog meer tags aanbrengen in de tekst, die belangrijk zijn voor het onderzoek dat wij doen naar de kronieken. Dit gaat om de tags **informatiebron**, **ontvanger** en **waarneming**. Die tags kunt u als invoerder gewoon negeren.

1.2 Hoe annoteer ik?

U kunt een stukje tekst annoteren door het te selecteren en vervolgens op uw rechtermuisknop te klikken. Vervolgens verschijnt er een venster met verschillende tags. Daarvan klikt u er één aan. De gelabelde tekst krijgt nu een gekleurde achtergrond, en links in uw scherm verschijnt de geplaatste tag in een overzicht.

In de volgende paragrafen worden de verschillende soorten tags achtereenvolgens besproken. Ook geven we een aantal voorbeelden bij elke tag. *Let op:* de drie tags **informatiebron**, **ontvanger** en **waarneming** zijn alleen belangrijk voor de controleurs van dit project. Als u enkel invoerder bent, moet u deze drie tags negeren.

1.3 Voorkeuren instellen

Onder het tabblad ‘Voorkeuren’ kunt u uw persoonlijke voorkeuren vastleggen. De teksten zijn onderverdeeld in drie niveaus. Het niveau bepaalt hoe moeilijk leesbaar het handschrift is. Nummer 1 is het makkelijkst, nummer 3 het moeilijkst. Gelukkig is alles al getranscribeerd, dus hoeft u in principe niet zelf te puzzelen op de tekst.

Verder kunt u ook aangeven uit welke plaats u graag een kroniek annoteert. Misschien zit er wel een kroniek tussen uit uw eigen woon- of geboorteplaats, of misschien wilt u als Fries wel eens wat meer lezen over de historie van Maastricht of Kortrijk. Kies in het tabblad ‘Voorkeuren’ de stad of plaats waarvan u scans te zien wilt krijgen. Vergeet na het aanvinken niet onderaan op ‘Opslaan’ te klikken. Het is natuurlijk ook mogelijk om geen voorkeur in te vullen.

Kies voorkeuren voor project Nieuws 2.0! Lokale kronieken, 1500-1850
Kies welke soort scans u te zien wilt krijgen.
Indicateer van het aantal beschikbare scans met deze voorkeuren 288

moeilijkheid, plaats	
☒ 1, Amsterdam (288)	☐ 1, Antwerpen (0)
☐ 1, Bergen op Zoom (0)	☐ 1, Binnenwijzend (34)
☐ 1, Breda (97)	☐ 1, Broek in Waterland (41)
☐ 1, Den Bosch (0)	☐ 1, Den Haag (197)
☐ 1, Deventer (19)	☐ 1, Doetinchem (47)
☐ 1, Dokkum (63)	☐ 1, Drachten (0)
☐ 1, Franeker (12)	☐ 1, Gent (0)
☐ 1, Grouw (77)	☐ 1, Haarlem (0)
☐ 1, Harlingen (32)	☐ 1, Hoorn (0)
☐ 1, Kortrijk (0)	☐ 1, Leeuwarden (26)
☐ 1, Leuven (0)	☐ 1, Maastricht (181)
☐ 1, Mechelen (0)	☐ 1, Philipine (0)
☐ 1, Purmerend (672)	☐ 1, Roermond (0)
☐ 1, Rotterdam (31)	☐ 1, Spaarndam (63)
☐ 1, Steenvoorde (0)	☐ 1, Steenwijk (15)
☐ 1, Tilburg (19)	☐ 1, Twisk (Medemblik) (0)
☐ 1, Vlissingen (0)	☐ 1, Wormerveer (0)
☐ 1, Zaandam (0)	☐ 1, Zwolle (0)
☐ 2, Houthem (32)	☐ 2, Ieper (0)
☐ 2, Maastricht (0)	☐ 2, Mechelen (220)

1.4 Aan de slag

1. Log in op de website en selecteer het project ‘Nieuws 2.0! Lokale kronieken, 1500-1850’.
2. Bepaal uw voorkeuren onder het daarvoor bestemde tabblad en vergeet ze niet op te slaan.
3. Start met annoteren door op de knop ‘Invoeren’ te drukken. Vervolgens verschijnt een pagina van een kroniek in beeld.

Notitie van het merkwaardigste mijnen bekent dat in het jaar 1732 binnen Amsterdam is vorgevallen. 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739. - A01953000042

Text Register	
1	14
2	1737
3	
4	15 Decemb:
5	Is de Heer Joris Bakker overleden
6	18 d ^o
7	Sijn tot Bewint hebbieren van de oostindis Comp: verkooren
8	den Heere Dirck van der Meer, en M ^r Gerrart Bors van
9	Vaaveren oudt Scheepen en Raden deser Stat
10	en de Heer Mr. Nicolaas Corn: Hasselaar is aangestelt

NOTE: Please use right-click to add annotations

Afronden Te moeilijk Onbruikbaar Opgenotijpt Tussentijds bewaren Bekijk vorige Bekijk volgende Uitgebreide invoerinstuctie (pdf) Algemene handleiding (pdf)

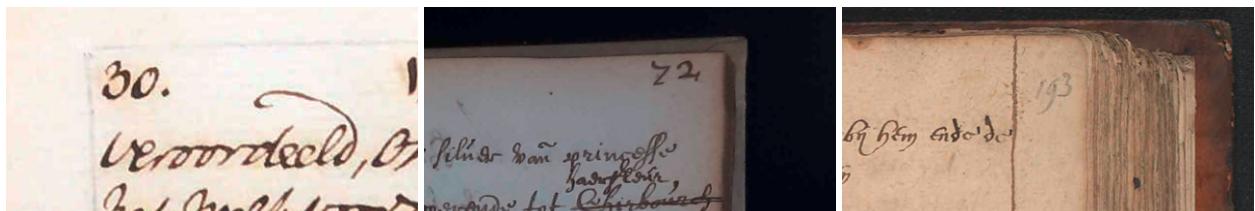
4. Zoom in en zoom uit door middel van de knoppen rechtsboven in het scherm.
5. Lees de kroniekpagina regel voor regel door en annoteer de benodigde informatie (hierover meer in de volgende paragraaf).
6. Vindt u het handschrift te moeilijk? Druk dan op de knop ‘Te moeilijk’. Betreft het een scan van een lege pagina of een titelblad? Druk dan meteen op de knop ‘Afronden’.
7. Met de knoppen ‘Bekijk vorige’ en ‘Bekijk volgende’ kunt u de scan bekijken die aan uw pagina voorafgaat, of de scan die daarop volgt.
8. Als u de scan helemaal hebt geannoteerd, druk dan onderaan op de oranje knop ‘Afronden’. Bent u nog niet helemaal klaar en wilt u op een later tijdstip verder gaan? Dan gebruikt u de knop ‘Tussentijds bewaren’. Als u dan de volgende keer inlogt op VeleHanden, wordt dezelfde scan geopend wanneer u op ‘Invoeren’ klikt. De scan wordt maximaal 48 uur voor u bewaard.

2 De tags

We gebruiken negen verschillende tags, gerangschikt van meest naar minst voorkomend: **paginanummer**, **datum**, **locatie**, **persoonsnaam**, **margetekst**, **lijst_tabel**, **kopie**, **afbeelding** en **drukwerk**. Hieronder lichten we de verschillende tags een voor een toe.

2.1 Paginanummer

Het paginanummer, indien aanwezig, kunt u annoteren met de tag **paginanummer**. Let op: als u een pagina voor u krijgt *zonder* scan, dan kunnen paginanummers ook halverwege de pagina staan. U dient dit allemaal als **paginanummer** te annoteren. Als er een punt of ander leesteken achter een paginanummer staat, neemt u die niet mee in de tag.

Let op: een folionummer (bijv. ‘fol. 103’) moet ook als paginanummer getagd worden.

Wanneer het paginanummer onderdeel is van een verwijzing (bijv. ‘zie hiervoor p. 284’), dan moet dat paginanummer niet getagd worden.

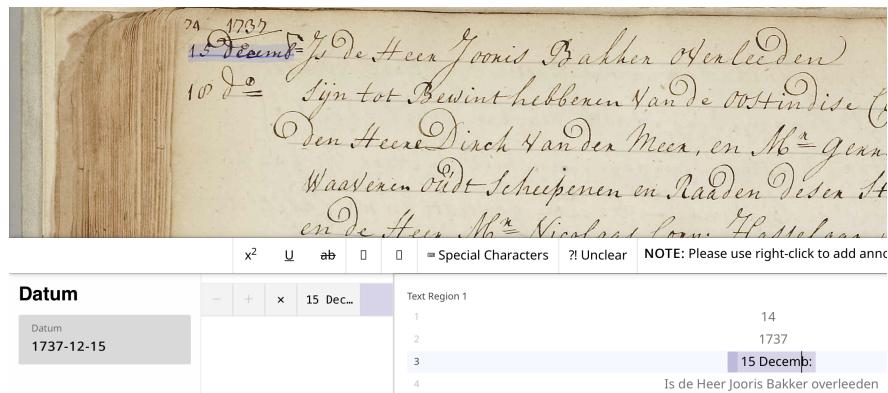
2.2 Datum

Een kroniekschrijver kan de datum op veel verschillende manieren genoteerd hebben. De eenvoudigste manier is wanneer hij zijn zin begint met ‘12 Jan.’, ‘November’ of ‘1604’. In zo’n geval annoteert u dit als **datum**. Er verschijnt vervolgens links in het scherm een invoerveld waarin u de datum altijd op de volgende manier noteert: yyyy-mm-dd. Als de kroniekschrijver de formulering ‘12 Jan.’ gebruikt in het jaar 1568, dan voert u dat als volgt in: 1568-01-12. Als het jaar of de maand of de dag niet duidelijk blijkt uit de scan, vult u xxxx in voor het jaar, en/of xx voor de maand of de dag.

Wanneer het een jaartal vóór Christus betreft, bijvoorbeeld 870 voor Christus, noteert u dit als x870-xx-bc. De bc bij de dag duidt op ‘before Christ’.

Als een andere kalender wordt aangehaald dan de christelijke kalender, dan dient u deze jaartallen wel te markeren als **datum, maar u hoeft deze niet te normaliseren. In het invoerveld voert u dus xxxx-xx-xx in. Wij zullen dan achteraf de christelijke jaartelling invoeren. Mogelijke kalenders die u tegen komt komen zijn de Joodse of de islamitische kalender.**

Als u weet dat een auteur de Julianse kalender gebruikt (in plaats van de gebruikelijke Gregoriaanse kalender), hoeft u dat niet zelf om te rekenen naar de Gregoriaanse kalender. U voert de datum gewoon letterlijk in zoals u deze in de tekst ziet staan.

Het kan ook zo zijn dat de kroniekschrijver de dag aanduidt met ‘Sint Elisabeths avond’, of een andere benaming waardoor het niet meteen duidelijk is om welke datum het gaat. In zo’n geval markeert u deze tekst als **datum**, en voert u in het invoerveld xxxx-xx-xx in.

Wanneer de datum wordt aangeduid met ‘17 dito’, dient u dat geheel als **datum te taggen. ‘dito’ betekent dat het om dezelfde maand gaat als eerder genoemd. Als meerdere data achter elkaar worden genoemd, tagt u deze allemaal apart.**

Tekst die *niet* als **datum** getagd wordt:

- ‘dit Voorjaar’: te onspecifiek

- ‘de Courant van **bovengenoemde datum**’: geen concrete datum waarop iets is gebeurd, maar de verwijzing naar een bron
- ‘7 April - **gisternacht** stormde het bijzonder hard’: in zo’n geval moet alleen de datum van omschrijven (dus 7 April) getagd worden

2.3 Locatie

Wanneer een land, regio, plaatsnaam, straatnaam, **naam van een water of naam van een bekende locatie** wordt genoemd, tagt u dit stukje tekst als locatie. **Dit kan bijvoorbeeld ook de naam zijn van een bekend gebouw, zoals de St. Laurenskerk of de Domkerk.**

Tekst die *wel* als locatie getagd wordt:

- ‘Wanneer in dit Voorjaer de **Purmermeer** boven de **Beemster** of **Wormer Meeren** Swaar door de Vee Pest was bezogt’
- ‘Zijne doorlughtige Hoogheijd de Prince Erfstadhouder zal den 20 dezer van hier na **Vriesland** vertrekken’
- ‘op den 20 dezer Spijst zijne Hoogheijd ’Smiddags bij de Heer en Raed en advocaat Fiscaal Boreel op de **buijenplaets Bekestijn bij Velzen**’
- ‘De rejze word genomen over **Haarlem**, **Sparedam**, op het **tolhuijs voor Amsterdam**, **Buijksloot**, **Broek in Waterland**’
- ‘het huis van de heer Blijdenberg in de **Hogestraat**’
- ‘die van **Delft** kwamen te **Spaarnwoude** aan in de middag’
- ‘tusschen de **Rotte** ende de **Buttersloot**’
- ‘de processie eindigde in de **St Laurenskerk**’
- ‘Den heele Somer is er een Corps **Brandenburgse** trouppes geweest’: **als een locatie is vervoegd als bijvoeglijk naamwoord, wordt het gehele woord als locatie getagd**
- **Aanduidingen van bevolkingsgroepen (‘de Turcken’, ‘de Venetianen’) worden ook als locatie getagd.**

Tekst die *niet* als locatie getagd wordt:

- ‘In **onze stad** zijn veel zieken’
- ‘Het water stond uitzonderlijk hoog achter **de dijk**’: onduidelijk om welke dijk het gaat.
- ‘Gisteravond waaide het dak van **de kerk**’: onduidelijk om welke kerk het gaat.

2.4 Persoonsnaam

Wanneer de naam van een persoon wordt genoemd, tagt u dit stukje tekst als **persoonsnaam**. Als een persoon met zowel titel(s) als (achter)naam wordt genoemd, dan moeten zowel de titel als de namen getagd worden. Een titel zonder enkele specificatie (bijvoorbeeld ‘Zijne Hoogheid’ of ‘Edele’) moet niet getagd worden. **Als een persoon met zowel zijn beroep als (achter)naam wordt genoemd, dan moeten zowel het beroep als de namen getagd worden.** Wanneer enkel een beroep wordt genoemd (slager, koopman, visser, pastoor, burgemeester) moet dit niet getagd worden. **Als iemand enkel bij zijn of haar achternaam genoemd wordt, moet deze ook getagd worden.**

Tekst die *wel* als **persoonsnaam** getagd wordt:

- de **Heer en Raed en advocaat Fiscaal Boreel**
- de **Prins van Oranje**
- **Generaal Karel Blijenberg**
- **Pieter Hooft**
- **Corneles dirckse seeman timmerman tot warmen ende Jan Stampijoen lantmeter tot Rotterdam**

Tekst die *niet* als **persoonsnaam** getagd wordt:

- **Zijne Hoogheid**
- **de Burgemeester**
- **de pastoor**

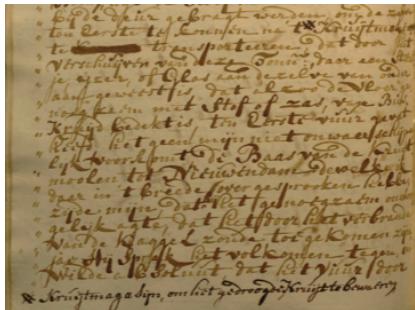
2.5 Margetekst

Soms voegt een kroniekschrijver wat extra informatie toe in de kantlijn, of in een voetnoot onderaan de pagina. Deze tekst kunt u in z'n geheel selecteren en annoteren als **margetekst**. Ingeplakte notities zoals op de rechterafbeelding, moet ook geannoteerd worden als **margetekst**. **Toevoegingen in de tekst die duidelijk in een andere kleur of andere hand zijn geschreven, moeten ook als margetekst worden geannoteerd.**

Als het jaartal of de datum van een dag in de marge staat, dient u dit niet als margetekst te annoteren, maar gewoon als datum.

Als binnen de margetekst een locatie, persoon of datum wordt genoemd, dan tagt u het geheel als margetekst, en los daarvan ook de locatie en de persoon en de datum.

Wanneer de kroniekschrijver een bron aanhaalt, moet dit niet als margetekst geannoteerd worden. De controleurs van dit project zullen dit later als bron taggen.

oor enigen oploof
kitten.
Een Blaet van de
gheen Grabaet.
Op Den 7 July 1746
Eveneghem standt Slag
Blaet van het h
raed met een bl
als mede voorraad
Licham gelijkt op
boven op Emen g
van het selve regi
dimentair van d
het deken Doet ge
ene bevoordeliche ty
terde volghen lyce
ant hem ghehoude
ond Gegeen dage

Borrenant van Blaet Den 2, 1746 Oto
Carel van Lefevre. alder, ond -t lebend
Coninghelyke Strooplyst.

202.

Dien 13. Dicember is op de kusten van
Nantos den gescreveneque Bisschop groote
waardoor 10. Scopen die aldaer tot
anderen liggen geschenken zyn, soos volgt
10. A. 2. die geschenkten waren, haast men
bedt datte naer op de Stadhouder geschenken
ware 1400. Dodes leichamen.

1705. 2d April, is den Monseignor de Villemont tot
Breda gevoerd.

1705. 2d May is den Bisschop van Münster so heiliglijc
tijf stede getrouw.

1705. 3d Aug. is den Bisschop van Rotterdam, tot Bisschop
van Utrecht overgetreden.

Die gheleerde en geleerde Sint Petrus was
eelen heilige, een tot groote vrees en angst
bringt, want in standt dat hij alle harten
in het beginnen tot de meesten goede voor
Geestelijcels als Woudeley.

Den felixen Dico, geschenk de Sinten me
schen Villemont, in Lier te breng geschenken.

2.6 Lijsten en tabellen

Kroniekschrijvers noteren vaak informatie in lijstjes en tabellen, bijvoorbeeld het aantal sterfgevallen per jaar, de prijzen van voedsel, of de weersomstandigheden per maand. In zo'n geval kunt u al die regels tegelijkertijd selecteren en taggen als **lijst_tabel**.

	Blad.
Onder den omer Mensch	
alhier kunnen de ze sta-	
n in de volgende jaaren	
200. Jaargang. Deel 1.	
als Kanseren	
1766	50
1767	61
1768	92
1769	112
1770	118
1771	112
1772	135
1773	227
1774	287
1775	383
1776	494
1777	530

S
Jaarnen

9271.	Reformate
165	Gereformeerde
10	Lutherse
14	Dadden
3	Pietisten
2	Mennonisten
<hr/>	
9465.	Zielers

2.7 Gekopieerde tekst

Soms is het duidelijk dat een kroniekschrijver informatie letterlijk overneemt uit een andere bron. Dat kan bijvoorbeeld omdat hij aanhalingstekens of onderstreping gebruikt, een dubbelepunt, of het woord ‘kopie’, ‘extract’ of ‘resolutie’. In zo’n geval kunt u de gehele gekopieerde tekst markeren als kopie. **Let goed op dat u de tag niet te kort of te lang maakt! Wanneer er aanhalingstekens staan, zorg dan dat de tag begint en eindigt waar de aanhalingstekens eindigen.**

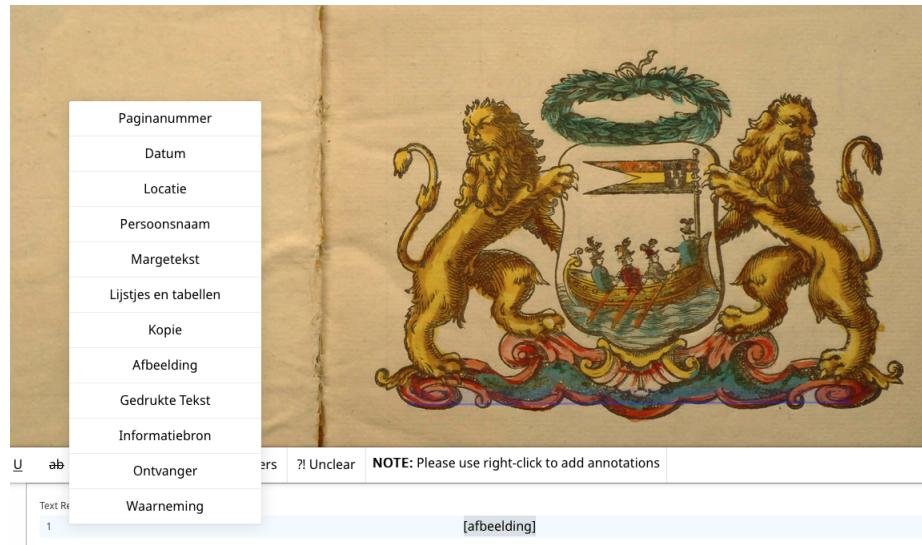
Wanneer de kroniekschrijver de titel van een boek of toneelstuk of iets dergelijks noemt, is dat geen kopie! Dit is enkel het geval als er geciteerd wordt *uit* dit boek of stuk.

318

= Extract uit de Resolutien
" van Hun Edele Groot Moogende
" De Heeren Staaten van Holland
" en Westu Vriesland, in Hun Edele
" Groot Moogende Vergaderinge
" genomen, Op Dordderdag den
" 23 November 1786.

2.8 Afbeelding

Als u op de scan ziet dat er een afbeelding op de pagina staat, dan kunt u een enkele regel in of bij die afbeelding annoteren als **afbeelding**. We bedoelen hier zowel gedrukte afbeeldingen als tekeningen. Als er nog geen tekst in de regel staat waaraan u de tekst kunt hangen, voeg dan de tekst [afbeelding] in, en annoteer die als **afbeelding**.

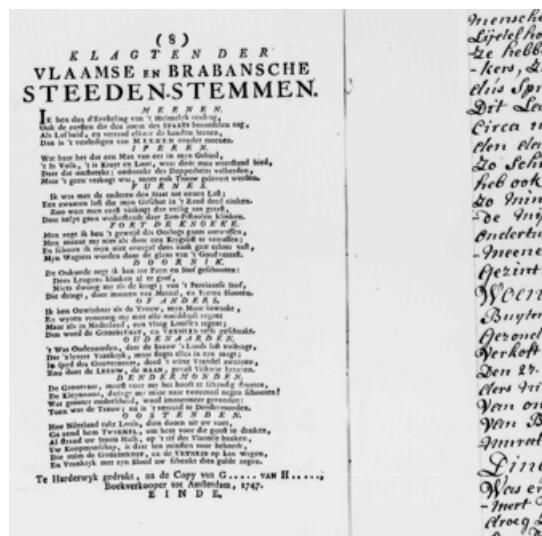
Als er geen enkele tekstregel is waaraan u de tag **afbeelding** kunt hangen, dan dient u de scan terug te geven als ‘onbruikbaar’. In de opmerkingen kunt u dan zetten dat het om een afbeelding zonder tekstregel gaat. Wij zullen dan eerst die tekstregel toevoegen.

2.9 Gedrukte tekst

Als een gedeelte van een scan bestaat uit gedrukte tekst (bijvoorbeeld in de vorm van een krantenknipsel), dan dient u al deze regels te selecteren en te annoteren als gedrukte tekst. **Let op: dit is alleen mogelijk als het drukwerk gesegmenteerd is.**

Als het drukwerk niet gesegmenteerd is (dus als er geen tekststregels in staan waaraan u de tag kunt hangen), dan dient u de scan terug te geven als 'onbruikbaar'. In de opmerkingen kunt u dan zetten dat het om drukwerk zonder tekststregel gaat. Wij zullen dan eerst die tekststregel toevoegen.

3 Belangrijke aandachtspunten

3.1 Wijzigingen ongedaan maken

Als u een verkeerde tag heeft geplaatst, of te veel of te weinig tekst hebt geselecteerd, kunt u de tag verwijderen door in het veld links op het kruisje te klikken naast de tag.

Als u per ongeluk de transcriptie wijzigt, dan kunt u dit ongedaan maken met de knoppen boven het transcriptieveld.

3.2 Waar is de scan van de pagina?

Soms zult u tekst voor u krijgen, zonder een scan van de pagina te zien. Dit betekent dat het om een kroniek gaat die niet door ons via Vele Handen is getranscribeerd, dus waar we geen foto's van hebben. Zo'n kroniek is dan al eerder door iemand anders getranscribeerd. Deze tekst moet net zo geannoteerd worden als alle andere pagina's. Dit betekent wel dat u niet op de scan kunt kijken of er bijvoorbeeld een paginanummer of voetnoot in de tekst staat. U zult dus zelf de regels moeten doorlopen. Bij de afzonderlijke tags geven wie hier meer informatie over.

3.3 Fouten in de transcriptie

Het kan zijn dat u een scan voor u krijgt waarin sommige tekst al is geannoteerd als *unclear*. Dit betekent dat bij het transcriberen van deze scan, vrijwilligers niet goed konden lezen wat er stond. Als u er ook niet uit komt, kunt u deze tag laten staan. Als u wel ziet wat er staat, kunt u de tekst verbeteren en de tag verwijderen. Als u zeker weet dat u een transcriptiefout ziet, dan mag u die ook verbeteren. Let op: transcriberen betekent *letterlijk overnemen!* Voor de uitgebreide transcriptierichtlijnen kunt u de instructies lezen bij het project [Nieuws! Lokale kronieken, 1500-1850](#). Bij teksten zonder foto mag de transcriptie *niet* gewijzigd worden.

3.4 Overige opmerkingen

- Alleen *geschreven* tekst moet geannoteerd worden (dus ook gekopieerde tekst). Als in een gedrukt krantenknipsel een persoonsnaam of locatie wordt genoemd, hoef u deze niet te taggen.
- Als de scan geen te annoteren tekst bevat (bijvoorbeeld als er weinig of geen tekst op staat, zoals bij de voor- of achterkant van een kroniek), kunt u meteen op ‘afronden’ klikken.
- U kunt meerdere tags aan een stukje tekst hangen. Iets kan bijvoorbeeld zowel **kopie** als **locatie** zijn.
- **Als namen, locaties of jaartallen meerdere keren op een pagina worden genoemd, tagt u ze allemaal.**